หลักการใช้ "คำสรรพนาม" ในภาษาไทย

นำเสนอเมื่อ : 14 ก.ย. 2552

ประพันธสรรพนาม คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามหรือสรรพนามที่อยู่ข้างหน้าและทำหน้าที่เชื่อมประโยค ได้แก่ คำว่า ที่ ซึ่ง อัน ตำแหน่งของคำสรรพนามนี้จะเรียงชิดติดอยู่กับคำนามหรือสรรพนามเสมอ เช่น

ฉันเกลียดหมู**ที่**มีมัน
นักเรียน**ซึ่ง**ขยันเรียนสอบได้ที่ 1
เพชร**อัน**มีรอยร้าวย่อมมีค่า

สรรพนามใช้เน้นความรู้สึกของผู้พูด จะเรียงไว้หลังคำนามเพื่อเน้นความรู้สึกต่างๆ ของผู้พูด ความรู้สึกยกย่อง คุ้นเคย ดูหมิ่น หรือความรู้สึกอย่างใดก็ได้ เช่น

นี่! เจ้าเหมียวแกจะซนไปถึงไหน
พุทโธ! ใครจะไปโทษเด็กมันได้ลงคอ
อาจารย์**ท่าน**เมตตาต่อลูกศิษย์เสมอต้นเสมอปลาย

1. บุรุษสรรพนามอาจเป็นได้หลายบุรุษ ขึ้นอยู่กับหน้าที่ของคำเป็นสำคัญ เช่น
   เราจะทำงานบ้าน (เป็นบุรุษที่ 1)
   เราน่ะ ทำงานบ้านเสร็จแล้วหรือ (เป็นบุรุษที่ 2)
   วันนี้**เขา**เหนื่อย **เขา**ขอหยุดพักหนึ่งวันนะ (เป็นบุรุษที่ 1)
2. วิภาคสรรพนาม คำว่า ต่าง บ้าง กัน นั้นต้องใช้แทนนาม หรือสรรพนาม ถ้าทำหน้าที่ขยายคำนาม คำสรรพนาม กริยา วิเศษณ์ จัดเป็นคำวิเศษณ์ เช่น
   ชาย**บ้าง**หญิง**บ้าง**
   เรียน**บ้าง**เล่น**บ้าง**
   ต่างจิต**ต่าง**ใจ คำบ้างและต่างด้านบนนี้ เป็นคำวิเศษณ์ขยายคำนามและคำกริยา
3. ปฤจฉาสรรพนาม กับอนิยมสรรพนาม ปฤจฉาสรรพนามทำให้ประโยคมีเนื้อความเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบ ส่วนอนิยมสรรพนามไม่ทำให้ประโยคเป็นประโยคคำถาม เช่น
   ใครไม่ทำเลขข้อนี้ (ใคร เป็นคำถามต้องการคำตอบ)
   ใครไม่ทำเลขข้อนี้ก็ได้ (ใคร เป็นความบอกเล่าที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง ไม่ต้องการคำตอบ)

คำสรรพนามทำหน้าที่ได้หลายประการดังต่อไปนี้

1. เป็นประธาน เช่น - เธอรู้สึกไม่สบายมากวันนี้ - ฉันจะไปเที่ยวเชียงใหม่
2. เป็นกรรม เช่น - เธอชอบอะไร - อย่าไปโทษเธอเลย
3. ใช้เรียกขาน เช่น - ทานคะ ใครมา
4. เป็นส่วนเติมเต็ม เช่น - เด็กคนนี้เหมือนเธอมาก - ช่างเครื่องยนต์ที่เชี่ยวชาญที่สุดคือเขา
5. คำสรรพนามบางคำใช้แสดงความรู้สึกของผู้พูดหรือบอกฐานะของบุคคลที่กล่าวถึง เช่น - อาจารย์ท่านสอนเก่งมาก - ตาทองแกทำไร
6. นิยมสรรพนามใช้ชี้ระยะ เช่น - นี่ใกล้กว่านั้นและโน่นไกลที่สุด
7. อนิยมสรรพนามใช้บอกความไม่เจาะจง หรือแสดงความสงสัย เช่น - ฉันไม่เห็นอะไรอยู่ในตู้
8. ประพันธสรรพนามใช้เชื่อมประโยค เช่น - ฉันรักคนไทยที่รักชาติไทย

แหล่งที่มา : https://www.myfirstbrain.com